

# Nagyvárad Estilap

A szerkesztésért felelős:  
MARTON MANÓ, főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda  
Szerkesztőség: Károly herceg (Sziilgyi Cezső)-utca 6.

## MI TÖRTÉNT MA: Ma dől el a nemzeti kormány sorsa?

Belétesek ostroma  
a megszűnt Hermes-bank ellen

Harc a leányrabló cigányokkal

Mi történik,  
ha felszabadulnak a lakások?

Villamosvasul Biharfüredre

A járdára lessék!

Csempészelt selymek után  
kutálnak a váradai varrodákban

### Anglia megszünteti Egyiptom szuverenitását

Londonból táviratozzák:  
A kormány erősen aggódik az Anglia és Egyiptom közötti helyzet kiélesedése miatt. — Lord Loyd, az egyiptomi angol főbiztos erélyes jegyzékben követelte az angol-ellenes agitáció haladéktalan beszüntetését.

Kijelentette a főbiztos, hogy ellenkező esetben Anglia egyoldaluan megszünteti Egyiptom szuverenitását és visszasaállítja a protektorátust.

Az egyiptomi agitációt kommunista izgatásokra vezetik vissza.

### Popescu kapitány rálött egy prefektusra

Szilistrából jelenti a Rador: Tegnap délután abban a pillanatban, mikor a nemzetközi autótúra résztvevői áthaladtak a városban: Gibescu megyeprefektust hátulról lelötötte Popescu kapitány, aki arról nevezetes, hogy az elmúlt évben Sguricában inzultálta Pan Halipa képviselőt.

A prefektus állapota igen súlyos és még tegnap este Bukarestbe szállították.

A merénylőt csak nagy nehézségek árán sikerült megmenteni a nép dühe elől.

A merénylet bosszu műve volt, mert a prefektus feljelentette a kapitányt felettes hatóságánál, amely Popescut Tulcea-ba helyezte.

Innen utazott Popescu tegnap Szilistrába, hogy az áthelyezésért bosszút álljon a prefektuson.

Az Universul a cáfolat dacára fenntartja a kormányválság híreit  
Averescu és Bratianu nélkül alakul új kormány

— Az Estilap eredeti tudósítása —

Bukarestből jelenti a Rador: Az „Universul” mai száma közli, hogy ma döntenek a nemzeti kormány sorsa felől. Az összes pártvezérek felhívást kaptak álláspontjuk kifejtésére.

Az új kormányt valószínűleg Hiotu jelenlegi udvari miniszter, vagy Presan tábornok fogja megalakítani.

Bizonyosra vehető, hogy sem Bratianu Jonel, sem Averescu nem lépnek be a nemzeti kormányba.

Az Universul még megjegyzi, hogy a nemzeti egység kormányzásának eszméjét valamennyi párt kedvezően fogadta és így megalakulása lehetségesnek látszik.

## Csempészett selymek után kutálnak a váradai varrodákban

A vámhivatal a Kereskedelmi Csarnok megkeresésére folytatja a razziaát a selyemcsempészek kinyomozása érdekében

Ma reggel nagy feltűnést keltett a városban egy egészen különös razzia, amelyet az összes nagyváradai női divatszalonok és varrodák ellen vezetett a nagyváradai vámhivatal. Minden egyes divatszalonban kivétel nélkül szigorú házkutatást tartottak és csempészett selymek után kutáltak. Több ilyen nyomozó bizottság járta be a várost, mindegyik bizottság vezetője egy-egy vámtiszt volt és a karhatalmat a rendőrség szolgáltatta. A halálra rémült varronők nem tudták ennek a razzianak indokát és még jobban meg voltak lepve, amikor a bizottságok szabályszerű ügyészégi utasítást mutattak föl, ennek alapján fogantatották a házkutatásokat.

A razzia tulajdonképpen a nagyváradai kereskedők kezdeményezésére történt.

A nőidivat kereskedők ugyanis a legutóbbi időben meglepetéssel konstataáltak, hogy a selyemárak iránt a kereslet szinte katasztrofális módon megcsappant. Nem tudták más okát ennek az egész váratlan krízisnek, mint azt, hogy a váradai fogyasztó közönség a megfizethetetlenül drága külföldi és a gyengébb minőségű belföldi selymek helyett a külföldről hozat be elsőrangú olcsó árukat és pedig lehetőleg vámentesen, vagy más szóval, — csempészes útján.

Ebben az ügyben a nagyváradai divatkereskedők nemrégiben értekezletet tartottak a Kereskedelmi Csarnokban és

ez alkalommal határozták el, hogy existenciájuk megvédése érdekében

a hatóságok beavatkozását kéri a nagymérvű csempészes megakadályozására.

A Csarnok megbízásából dr. Fried János titkár interveniált az ügyészségnél, ahol elrendelték a házkutatást az összes nagyváradai női divatszalonok ellen és a razzia fogantatásával a vámhivatalt és rendőrséget bízták meg.

Mit mond a Csarnok titkára?

A Nagyvárad Estilap munkatársa beszélgetett Fried János dr. a Kereskedelmi Csarnok főtitkárával, aki a következőket mondotta:

— A vámhivatal eljárása

valóban a Kereskedelmi Csarnok közbelépésének eredménye.

A kereskedők és iparosok ugyanis elkeseredetten látják, hogy magánosok részéről óriási csempészes folyik ugyanakkor, amikor ők óriási adók és taxák súlya alatt nyögnek. A boltokba viszont alig teszi be egy-egy vevő a lábát. — Ezért a Csarnok folytatja akcióját mindaddig, ami a kereskedők érdekét ebben az existenciára menő küzdelemben biztosítva nem látja.

A vámfőnök nyilatkozata.

Beszélt a „Nagyvárad Estilap” tudósítója Zlatescu vámfőnökkel is, aki kijelentette, hogy az egész akciót a Kereskedelmi Csarnok kezdeményezte. A vámhivatal a fennálló törvények alapján jár el és ahol olyan selymet tá-

lálnak, aminek az eredetét azonnal elfogadható módon nem tudják igazolni, ott jegyzőkönyvet vesznek fel az esetről és lefoglalják a gyanús selyem-árut.

Elmondta még a vámfőnök, hogy a Kereskedelmi Csarnok részéről

pontos lak- és névjegyzéket adtak át a „gyanus” szalonokról és varrodákról,

tehát a vámhivatalnak a személyek és műhelyek kiválasztása tekintetében sem volt semmi kezdeményező szerepe.

Mit találtak a razzian?

A kora déli órákban fantasztikus hírek terjedtek el arról, hogy milyen nagymennyiségű selymet foglalt le és kobozott el a vámhivatal.

Egy verzió szerint az egyik ismert szalonban több mint százezer lei értékű nyersanyagot és ugyanilyen értékű félig kész ruhákat találtak, melyeknek selyem- és bársonyanyagát valószínűleg csempészték.

Ezekkel a hírekkel szemben az a tény, hogy a razzia eredményét déli egy óráig számszerűen se a rendőrség, se a vámhivatal nem ismerte meg, de mint érdekes „eredmény”-t jegyezhetjük fel, hogy az egyik ismert szalonból többek között

Mende Klári tíz munkában lévő elegáns toalettjét szedték össze.

A művész nő a Csókról-csókra premierjére készül, a mely most szintén komoly veszedelemben forog.

# Villamosvasut Biharfüredre

Érdekes visszaemlékezések a meg nem épített nagy bihari vízi-villamosművekről

A „Nagyvárad Estilap” adott hírt arról a nagyszabású tervről, amely Frentiu Valér dr. kath. érsek-püspököt foglalkoztatja.

Cikkünk nyomán a nagyszerű terv az érdeklődés központjába került, mindenütt erről beszélnek, lelkes írásokat kapunk, amelyeknek buzdító refrainje:

**Ne hagyjuk ismét elaludni a pompás terveket.**

fogjon össze mindenki és váljék valóra az álom, amikor százezrek munkáskeze dolgozik ennek a kincsekben gazdag, nagy határvidéknek felvirágzásán.

A sok figyelemreméltó írás közül elsőnek Kocsiss Béla élelői gyógyszerész levelét közöljük itt:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

A Nagyvárad Estilap e hó 29-iki számában „Villamos vasut Biharfüredre” cím alatt megjelent közérdekű közleményre óhajtanék pár bátorító megjegyzést kockáztatni.

Engedelmevel néhány sorban vissza kell mennem vagy harminc esztendővel és csak úgy újbegygyel kapirgálva már-már patinával bevont emlékeim között, kell kiszedegetnem azokat az épen maradt cserepeket, melyekből egy akkortájt nagy konsternációt szült terv körvonalait nyújthatnám az olvasónak.

Ebben az időben Nagyváradon mint fiatal gyógyszerész teljesítettem közegészségügyi szolgálatot. Üres óráimban a vadászat volt minden szórakozásom; s ezen kirándulásaimon igyekeztem mindig nyitott szemmel járni.

Egy ilyen alkalommal fedeztem fel a feketepataki barna szén, melyet megvizsgáltatván, az bányászatra alkalmatlannak találtak. Caloria értéke kevés, nehezen ég, volt a válasz.

Néhány év elteltével, ha jól tudom Németországban gyártották az első tüzelő szekrényt a barna szén elhasználására. Timár László barátom erről hamarabb értesült; megalakította a „Prometheus” iparteletet, amely, mint tudom, ma is virágzik.

Kornicel községben is megtaláltam a ma kiaknázás alatt levő barna széntelepet, melyet ma az államvasut is nagy tömegben használ, még abban az időben nem volt bányászatra érdemes. A mai tulajdonos, Mauthner ur édes atyja is inkább a báródi feketeszen felkutatására fektette a fősúlyt s a korniceli barnaszénre csak később került a sor.

Barangolásaim közben a többek között Remegz környékén, Jád-völgyön és Dámoson akadtam a bauxitra. Ezt az ásványt vizsgálat tárgyává téve, bő alumínium tartalmúnak találtam. Az a gondolat érlelődött meg bennem, hogy az ércből megfelelő villamos energia felhasználásával összehozván egy érdekeltiséget, alumíniumot gyártunk. Hogy mennyire megfelelt értékelésem, azt bizonyítja az is, hogy a háború folyamán Németország mindennél előbbre helyezte a bauxit szállítását s azt hiszem,

hogy ott még ma is alumínium gyártására váró bauxit tömegek vannak felhalmozva.

Az alumínium gyártása abban az időben villamos energia útján csak úgy volt rentabilis, ha azt olcsó erő felhasználásával produkálhatták. E célból a völgyben folyó patakot, a Jád vizét óhajtottam felhasználni.

Primitív eszközökkel: parafa dugó, zsineg, vízszintmérő, lécz, egy a zenei taktust mérő szerkezet stb. voltak eszközeim. Mikor a Runku patak beömlésétől pár száz lépéssel lejjebb egy a völgyzárógátnak megfelelő helyre akadtam, számításaim eredményétől szinte megijedve tapasztaltam, hogy az általam talált erőnek csak egy kis hányadát kell felhasználnom, hogy elegendő villamos áramot nyerjek az alumínium előállítására.

Leletemet közöltem a Schuckert villamos gyár igazgatójával, aki velem rokon kontaktusban van s rövid pár hét múlva megjelent nálam egy sveici kulturmérnök rokonom kívánságára.

Másnap a helyszínére érve kételyét fejezte ki afelött, hogy az általam talált energia a Jád vizében tényleg meg volna. Megtekintve kezdetleges műszereimet, mosollyal fogadta kijelentéseimet. Rövid pár óra múlva megfelelő műszerekkel felfegyverkezve, érdekesnek találta megcsinálni pontos számításait, melyeknek eredménye az volt, hogy néhány hét múlva megtettük ajánlatunkat Nagyvárad városának igen olcsó villamos energiával látni el.

Ajánlatunk teljesen komoly volt a görög katolikus püspökség belényesi erdőigazgatóságától, Graf Zichy Ödön akkori birtokostól már meg volt engedélyünk a vízerő kihasználását célzó mű megépítésére.

Reménységünk, hogy tervünket elfogadja Nagyvárad városa, annál is inkább meg lehetett, mert hiszen rokonom Gélyi A. Gyula, aki előzőleg a Ganz és Tsa budapesti cég kereskedelmi igazgatója volt, pár év előtt építette meg, ha jól emlékszem Turinban az első vízerő kihasználását célzó művét és e mű Olaszországban az első vízerő telep volt, úgy tudom, Turin város világítását és villamos vas-

utját ma is ez a mű látja el.

A terv tehát már nem volt új, rentabilitása, technikai kivihetősége igazolva volt. Pénzbeli hozzájárulást is csak annuitásokban kértünk. Hogy a terv miért nem valósult meg, annak okát ma sem tudom; ugyanolyan sorsra jutott, mint egy másik tervnek, amely, úgy tudom, Nagyváradon ma is meg van, ma is áttekinthető s a mienktől csak abban különbözik, hogy a Jád vizét erejének felhasználása mellett kiakarta használni a Drágán vizét is, összekötve a kétöt néhány kilométer aquaducttal, amelynek megépítéséhez, mint értesültem, az ottani geológiai viszonyok, az olcsó munkbér nyújtottak volna teljes garanciát. Ez a terv sem valósult meg.

Ne vegyék rossz néven az illetékes szakkörök, ha mint laikus egy kijelentést merek megkockáztatni, szemben a harmadik tervvel, mely a Bisztra patak energiájának kihasználásában culminál; úgy vélem, hogy a Drágán kapcsolatos terv, ahol ha jól emlékszem, harmincezer lóerő lett volna effektuálható, az előbb említett terv, mely csak a Jád kihasználását célozta, jóval előnyösebb vizquantumánál, esésénél fogva rentabilisabb lett volna, mint a nagyon kis vízmennyiséget tartalmazó, nagymennyiségű víz befogadására alkalmas tárlással létesíthető Bisztra művek.

Távol álljon tőlem, tanácsot adni szakembereknek, csak nagybecsű figyelmüket óhajtottam felhívni, midőn megemlítem a harminc év előtt benyújtott terveket.

Harminc év kétségtelenül hosszú idő, amely óta tudomásom szerint a Jád völgyén óriási méretű fakitermelés folyik, tekintettel a véderdőkire talán nem is egészen fair módon. A hydrologiai viszonyok jelentéktelenül bár megváltozhattak, bizonyára a csapadékok lefolyásának mértéke is változást szenvedett, ezek talán vehemenciájukban növekedtek, de laikus szemmel nézve a dolgot, legfeljebb anyagi befektetés szempontjából bírhatnak jelentőséggel.

Frentiu Valér érsek ur Ó Eminenciájának most beadott terve oly nagy jelentőségű, hogy sem a kormány sem Nagyvárad

városa annak komoly megfontolásától el nem zárkoztatik.

Hogy egy tizerőt—tizennyolcezer lóerő elhelyezése Nagyváradon mit jelentene? különösen olcsóságánál fogva, azt e sorok keretén belül nem fejtegetem. Hogy ha a Drágán művek harmincezer lóerőjét lehetne piacra dobni, ez oly kihatással volna nemcsak a vármegyére, de Kolozsvár városára is, hogy feltétlen megváltoztatná az ipar és közlekedés, köz- és magánvilágítás jelenlegi szomorú arculatát.

Nemzetgazdasági szempontból az egész Erdély, de talán az egész ország rájönne arra, hogy a vízerő kihasználása ma már egy nélkülözhetetlen szükséglet. Jóakarát és pénz; a két kellék a megvalósításhoz, az első bizonyára meg van, úgy Nagyvárad tanácsában, mint a kormányban; a második kellék a pénz, az föltétlen beszívárog, csak nem kellene félni a külföldi tőkétől. A tőkének a legismertebb sajátosága, hogy az nőni akar, annak nem kell más, mint nyugalom a politikában, megértés az emberek között, lenyugózése a nacionalizmus fütötte mentalitásnak s bizonyára legalább is olyan energiával tódulna országunkba, mint amilyen biztonságban fogja itt magát érezni; mert hisz az csak csendben, megfelelő keretek között zomsoodhatik, növekedhetik.

Hogy a különböző adóterhek, egyéb nemzetgazdasági viszonyok következtében elszegényedett nép mit nyerne ily nagy építkezések, beruházások létrejöttével, azt kiszámítani szinte lehetetlen. A sok milliót kitevő tőke kifejténé hatását, száz és százezer munkás kézbe vándorolna, a munkanélküli séget sok esztendőre teljesen megszüntetné.

Biharvármegye iparának, kereskedelmének és a számtalan munkára váró kispolgárainak nevében engedjék meg Érsek ur Ó Eminenciájára, hogy arra kérjem, nagy befolyásánál fogva vigye keresztül a gyönyörű tervet és ne hagyja azt a napirendről levenni csak azért, mert az emberek mindég félnek egy meg itt nem létező eszme megvalósításától.

Élelő, 1927. május hó 29-én.

Szerkesztő urnak készséges hiva:

Kocsiss Béla.

Vastag selyem női harisnya seleites 105. — Lei Kertész-nél Avram Iancu (Kossuth)-u. 2. szám. 2998.

## Mozgósínházi műsorok:

### Heyman-szinkör

Ma 5, 7 és 9 órakor

**premier!**

## A kárhozottak

Hatalmas orosz regény

Főszerepben Wladimir Gaidaroff

Kedvezményes jegyek érvényesek

Jön Jön

**METROPOLIS**

a XX. század csodája

### Apolló mozgó

Ma, kedden utoljára

## Éjjeli örjárat

Dráma 8 felvonásban

PIERRE BENOIT

világhírű regénye után

**RAQUEL MELLER**

a főszerepben

Jön Jön

**Egy éj Berlinben**

### Dorian filmszínház

Ma utoljára

## Az ördög kapitánya

Verekedés 8 felvonáson át

A főszerepben: Wallace Perry

Dorian film

Szerdán csak egy napig

## Menekülés a romlásba

Corinne Griffith-el és

**Küzdelem a léteir!**

Mac Bush-al

# Betétesek ostroma a megszünt Hermes-bank ellen

**A felszámoló-bizottság megkezdte a követelések összeírását  
Téves, vagy hamis könyvelés folyt?**

Idestova öt hónapja lesz már annak, hogy a Piata Mihai Viteazul (Nagypiac-tér) 5. szám alatt lévő Hermes Bank és Kereskedelmi R.-T. váratlanul összeomlott. Amikor a bankbukás híre a városban elterjedt: sok száz szegény egyszerű ember ostromolta kétségbeesett kérdésével a hatóságokat, amely fegyveres rendőrt állított a Hermes Bank lepecsételt ajtaja elé. A hisztériában már oly sok izben csalatkozott emberek: egyszerűbb iparosok, piaciárusok, gyárimunkások, varrólányok, kereskedelmi alkalmazottak, tanoncok, még napokon keresztül ott ácsorogtak a bank épülete előtt, keservesen siratták nehezen összekuporgatott vagyonkájukat, vártak türelmetlenül, mi fog velük történni?

Öt hosszú hónap telt el már azóta. Közben az ügyészség bünvádi eljárást indított a Hermes Bank akkori ügyvezető igazgatója, Schweitzer János ellen. — Amikor Schweitzer János édesapja Schweitzer Jakab, az Emke kávéház volt tulajdonosa, jelenleg marosvásárhelyi kávé, értesült fiának szorongatott helyzetéről, azonnal eljött Nagyváradra és fiának összes kötelezettségét átvéve, garanciát vállalt, hogy a Hermes bankház betétesei az utolsó banig megkapják követelésüket.

Ilyen előzmények után a bank felszámolásával megbízott Roman Romulusz, a Banca Nationala nagyváradai fiókjának főtisztviselője felhívást tett közzé a lapokban, amelyben a Hermes Bankház betéteit felszólította, hogy hétfőn délután hat órára követeléseik bejelentése végett jelenjenek meg a Piata Mihai Viteazul (Nagypiac-tér) 5. szám alatt.

Tegnap már jóval hat óra előtt egymás hegyén-látán állottak az emberek. Roman Romulusz és Grossmann Oszkár könyvszakértővel együtt alig tudott az Estilap tudósítója is átnyomulni a tömegben. Mikor megsejtik, hogy a hivatalos személyiségek érkeztek ki, egymásután ostromolnak bennünket a kérdésekkel:

— Osztan mi lesz a pénz? Vagy most is csak kérdezni akarnak bennünket?

A hangulat egyre fenyegetőbb és csak nehezen sikerül, különösen az asszonynépséget lecsillapítani.

Közben a bizottság bevonul a bank pénztárhelyiségébe, ahova harmincas turnusokban bocsájtják be az embereket.

Persze, hogy mindenki első

akar lenni, tumultus támad és ez újabb komplikációkat idéz elő. A munka csak lassan haladhat. Hiszen mindenkinek a könyvét össze kell hasonlítani a főkönyvi lappal és csodálatos,

**husz közül alig kettő egyezik. Egész más összegek szerepelnek a be-**

**tétkönyvekben, mint a bank könyveiben.**

Erre a meglepetésre sokan nem voltak elkészülve és határozottan nem válogatnak a kifejezésekben, amikor igazukat próbálják védeni.

Egyszóval a felszámolás — bár a bizottság igazán mindent elkövet a szegény betéte-

## Mi történik, ha felszabadulnak a lakások?

**Olaszországban husz százalékkal szállították le a lakbéreket — Párisban is olcsóbb a bér, mint a törvényes maximum — Bécsben és Budapesten óriási a lakáskínálat — Nagyváradon rengeteg butorozott szoba kiadó**

Előre látható volt, hogy a lakásprobléma, mely majdnem egy évtized óta a legnagyobb nyomorúsága volt ennek a szerencsétlen generációnak, nem fog véget érni azzal, hogy politikai, vagy elvi intézkedésekkel akarják elintézni. A lakáshiány égető szociális és gazdasági kérdés és semmi köze a magántulajdon szentségének gondolatához. Ez a jelszó majdnem mindenütt megbukott, mert a következmények azt mutatják, hogy a szabad rendelkezési jog utópiája nem használ a háztulajdonosoknak és emellett a lakosság lassu, természetes elhelyezkedését teljesen megzavarja.

**Még mindig nagyon nagy Európában a teljesen hajléktalan családok száma, a lakosság hetven percentje, szűk, egészségtelen nyomortanyákon van összezsúfolva,**

ezzel szemben a háztulajdonosok már is észrevehető veszteséget szenvednek, mert a horribilis lakbérek a polgári középosztály nem tudja megfizetni.

Ez a legújabb formája a lakáskrisisnek, amely egészen frappáns módon Olaszországban érezhető. Ez az egyetlen háborús állam, amely teljesen felszabadította már két esztendővel ezelőtt a lakásokat. Csak egy árvizsgáló bizottságot tartott fent, a lakások árdraágítása ellen.

A háztulajdonosok mindenképp előtt az aranyparitási bért igyekeztek elérni. Az első bérnegyedben már kitűnt, hogy a középlakások nem akadtak bérlőre. Később mindig több és több lakás maradt üresen az olasz nagyváro-

sokban. Pedig a lakosság egyre szaporodott és a külvárosok proletártanyái a zsufolásig megteltek.

**A háztulajdonosok kénytelenek voltak a lakbéreket fokozatosan leszállítani.**

Lelepésről, belépésről nem beszélt senki, az aranyparitás is lassan feledésbe ment. Most, — mint Rómából jelentik, —

**a kormány a szabad rendelkezési jog ellenére mégis kénytelen volt beavatkozni a lakásproblémába és pedig bérmaximálással. A legújabb rendelet szerint az összes lakások bérét átlag husz percenttel szállították le az egész Itália területén**

és uzsoráért vonják felelősségre azt a házigazdát, aki ennél többet követel.

A többi országokban, ahol az emelés lassabb, vagy gyorsabb átmenettel történik és a bérek az aranyparitás felé közelednek, szinte csodálatosan hasonló a helyzet. Franciaországban még maximálva vannak a bérek,

**de nagyon sok háztulajdonos nem tudja a bérmaximumot elérni.**

Mindenki kisebb lakásban húzódik össze és teljesen illuzóriusnak látszik a francia lakbértörvény fokozatosan emelkedő bérskálája, amikor Párisban a maximális béren jóval alól könnyen lakáshoz juthat mindenki.

Bécsben és Budapesten nagyon sok már is az üres lakás. A házak kapuján újból megjelentek a hirdető cédulák, az apróhirdetések

sek érdekében — nem megy épen a legsimábban Természetes, minden bejelentést írásba foglalnak és később fognak dönteni arról, hogy mi lesz azokkal, akiknek főkönyvi lapja nem egyezik a betétkönyvben kitüntetett összeggel?

A likvidációval megbízott Roman Romulusz különben az „Estilap” után még egyszer felhívja mindazokat, akik eddig még nem jelentkeztek, hogy naponként délután 6 óra után mutassák be könyveiket a Hermes Bankházban működő bizottság előtt.

tele vannak lakásajánlatokkal. A bérek még tartják magukat a törvényes nivón, de annyi már is bizonyos, hogy szó sem lehet a lakások teljes felszabadításáról, amelyet 1928. május elsejére terveztek Budapesten.

**Maguk a háztulajdonosok sem kívánják már ezt, legfeljebb csak a renitens lakókkal szemben. Alaposan félnek attól, hogy a szabad rendelkezési jog a lakáskínálatot annyira fokozni fogja, hogy a házbérek nem érik el az aranyparitási hatvan százalékat sem,**

amelyet a törvényes skála konstemplál.

Nálunk, hirtelen és minden álmot nélkül emelték a lakbérek és törvénybe iktatták a szabad rendelkezési jogot. Ennek már is meglátszik a hatása. Aránylag nagyon kevés lakásváltozás történt ugyan, de kétségtelen, hogy a lakók legnagyobb része csak óriási nehézségek árán tudták a felemelt lakbért kifizetni.

Ezzel szemben minden lakó albérlőt keres, hogy terhein ezzel enyhítsen.

**Még talán sohasem volt annyi butorozott szoba kiadó Nagyváradon, mint most. A nagy kínálat mellett alig van kereslet és innen magyarázható meg, hogy a butorozott szobák ára legalább is huszonöt percenttel esett.**

Ez nagyon érdekes tünet és már előre is jelzi, hogy mi történik akkor, ha a lakások felszabadulnak? Talán egy évig fog tartani a stájerolás,

**de azután feltétlenül visszaesés következik be,**

míg a házbérek el nem érik a természetes nivót, ami a lakások tényleges értékének és a lakók fizetőképességének megfelel.

**Nálunk komplikálja a helyzetet a horribilis adó is,**

amely keresztül húzta a háztulajdonosok és a bérlők számítását. De ennek dacára biztosan meg lehet jósolni, hogy a stabil házbér lényegesen kevesebb lesz az aranyparitásnál, amelyről sokan álmodoznak.

**Csak most láthatja, soba többet nem láthatja a METROPOLIS!**

## Harc a leányrabló cigányokkal

**Zsidók és keresztények együtt mentek a cigányok üldözésére**

— Bukaresti tudósítónk távirata —

Kisenevből jelentik:

A besszarábiai Leova községben véres összecsapás volt zsidó lakosok és vándorcigányok között. Ugyanis egy cigánykaraván, Leova községben áthaladtában elrabolt egy Leizerovitzai Seiba nevű hat éves leányt. Egy kisfiú észrevette a gyerekrablást és fel-

lármozta az egész falut, a melynek zsidó és keresztény népe együtt indult a cigányok üldözésére. Utól is érték a cigányokat és nagy verekezés fejlődött ki a két tábor között. A cigányokat úgy elverték, hogy kettőt közülük haldokoltva vittek a kórházba. A kisfiút sértetlenül visszakapták szülei.

## MOZI

### A DORIAN-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Kedd: „Ördög kapitánya”. Wallace Berry-el, Dorian-film.

Szerda: „Menekülés a romlásba”. Corinne Griffith-tel és „Küzdelem a létért”, Mac Buen-al.

Jön: „Lesz maga juszt is az enyém”...

### APOLLÓ MOZGÓ MŰSORA:

Kedd: Éjjeli óriárat. Raquel Meller. Megelőzőleg: egy kitünő rajzolt film.

Szerda: Postás kisasszony. Megelőzőleg: Hólyag Bandi aranyásó.

Csütörtök d. e. 11 órakor: kettős matiné műsor: S. bárónó szerelmes levelei és Sherlock Holmes 3 kalandja.

Csütörtök d. u. 3, 5, 7 és 9 órakor: Postás kisasszony. Megelőzőleg: Hólyag Bandi aranyásó.

Péntek d. u.: Postás kisasszony. Megelőzőleg Hólyag Bandi aranyásó.

Szombat: Egy éj Berlinben. A legnevezetesebb kalandos film.

Vasárnap d. e. 11 órakor: Matiné. Boccaccio.

Vasárnap d. u.: Egy éj Berlinben.

— Az Apolló mozgó szerdán kezd meg a Postás kisasszony c. 8 felv. nagyszerű film vetítését. Egy egyszerű kis postai kapcsoló kisasszony fényes karrierjét öleli fel a film tartalma, amelyben a legmulatságosabb jelenetek között komoly hurokat is pengget meg a scenarium író. A legjelesebb művészek tudásuk lagyavát nyújtják ebben a mindvégig kedves, helyenkint megindító filmben.

## Rebeles & Fodor

uri szabók 3255

Bazár-épület, színházzal szemben

## SPORT

### A NAC-Törekvés kombinált csütörtökön a Bihorul megerősített csapata ellen játszik

Károly pálya délután 6 óra

A kombinált csapat vezetősége átérezve a feladat fontosságát, — amely a Nac—Törekvés együttesre vár a Kinizsivel szemben, erős mérkőzést rendez a néhány játékoskal megerősített Bihorullal.

A Törekvés vasárnapi játéka után érdekesnek ígérkezik a mérkőzés, annál is inkább, mert a Bihorul a kombináltak elleni játékaival akarja bebizonyítani, hogy vasárnapi szereplése csak pillanatnyi indiszpozíció következménye volt. A kombináltak esetleges jó

eredménye visszaadja majd az önbizalmat, amelyre a Kinizsi ellen feltétlen szükség van.

A mérkőzésnek érdekességet kölcsönöz az is, hogy a Bihorul csapata egyes gyengébb posztjain kiegészítve olyan játékerőt reprezentál, hogy a kombinált csapat csak legjobb tudással küzdve szerezheti meg a győzelmet. A Károly pályán eldöntésre kerülő küzdelem trainingjegyekkel nézhető meg.

### Miért vezették szükségbírók a vasárnapi bajnoki küzdelmeket?

Az Estilap tegnapi számában közöltük, hogy a lezajlott bajnoki mérkőzésekre a bírák bizottsága nem delegálta tagjait.

Erdeklődésünkre a következő felvilágosítást kaptuk egyik vezető embertől:

— Mi annak rendje és módja szerint — mondotta — írásban kértük a bírák testületét, hogy a mérkőzésekre bírákat küldjenek ki. A bizottság azonban csak abban az esetben volt hajlandó kérésünket teljesíteni, ha a bírói díjakat, jelen esetben 900 leit előre lefizetjük.

— Az egyesületek jelenlegi, rózsásnak éppenséggel nem mondható helyzetében,

ezt a minimálisnak nevezhető összeget sem tudták befizetni, de a rendező klub garantálta, hogy a bírók még a helyszínen megkapják díjaikat.

### A KERÜLETI BAJNOKI TENNISVERSENYRE,

amely ezalkalommal fog először „Körösvölgyi” bajnoki címekért folyni, nagyban készülődik a rendezéssel megbízott NAC. Eldöntésre kerülnek a következő versenyszámok: férfi egyes, női egyes, férfi páros, női páros, vegyes páros, ifjúsági férfi egyes, ifjúsági női egyes. A versenyben az F. S. S. R. igazolt amateur játékosai vehetnek részt. Nevezési díj 100, 150, illetve 70 lei. Nevezési zárlat 1927 június 9 d. u. 6 óra, sorsolás 10-én d. u. 6 órakor a sporttéri

klubházban. Versenyidő reggel 7 órától este sötétedésig.

Díjazás: Az első helyezettnek a Körösvölgyi Kerületi Bajnoki plakettje, a második helyezettnek kis ezüst érem, a harmadik helyezettnek bronz érem, ifjúsági számokban első helyezett kis ezüst érem, második helyezett nagy bronz érem, harmadik helyezett kis bronz érem. Juri: Barbon Athanas elnök. Tagok: dr. Kakas István, Tere Lajos, Hegedüs Imre. Versenyintéző: Adorján Pál, Adorján Péter. Versenybíró: Máthé Andor. Versenytitkár: Weisz Rezső.

## Heyman szinkör

Kedd: Kárhozottak, orosz film. Főszerepben: Wladimir Gaidaroff. Szerda: Kárhozottak, orosz film. Főszerepben: Wladimir Gaidaroff. Csütörtök: Kárhozottak, orosz film. Főszerepben: Wladimir Gaidaroff.

## Trodaszereket

olcsón csak

## Sonnensfeldnél

pásárolhat

### STERN JÓZSEFET VALASZTOTTAK MEG A NAC TORNÁSZOK ELNÖKÉNEK

Szántó Sándor lemondásával megüresedett elnöki tisztségre egyhangúlag Stern Józsefet választották meg.

Stern József neve nem ismeretlen a váradai sportközönség előtt, hiszük, hogy nehéz tiszteben is megállja helyét. Tudását és energiáját a sport szolgálatába szegődve, Szántó Sándor nagy koncepciója munkásságát folytatni fogja.

A vezetőség többi tagjai lettek:

Csapatkapitány: Feldmann Károly.

Intéző: Pajor Ernő.

Titkár: Nasch Akos.

Jegyző: Erdélyi Miklós.

Háznagy: Békés László.

### PING-PONG

#### A NAC versenyzőinek főlényes győzelme a Makkabea felett!

A vasárnap lefolyt klubközi ping-pong verseny a Nac teljes győzelmével végződött.

A Makkabea fiatal játékosai nem tudták kétségessé tenni a jóval nagyobb tudást reprezentáló rutinizottabb Nac játékosok győzelmét.

A szép számban megjelent közönségnek érdekes és izgalmas mérkőzésekben gyönyörködhetett és annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy ez a szép sport nagy teret fog Váradon hódítani.

A részletes eredmények a következők:

Férfi egyes: 1. Istvánffy, 2. Szemere.

Férfi páros: 1. Kövessy—Salamon (Nac).

2. Szemere—Spitzer.

II. osztály: 1. Nuszbaum (Nac).

2. Rácz (Nac).

Csapatverseny: 1. Nac A csapat (Istvánffy, Kövessy, Szemere). 2. Nac B csapat (Adorján, Salamon, Spitzer.)

A rendezés jó volt.

Itt említjük, hogy Adorján Péter ezüst serleget, mint vándordíjat tüzött ki a Kolozsvár—Nagyvárad városközi mérkőzések győztesének.

Az első verseny itt Váradon lesz e hó 17 és 18-án.

### TENNIS

#### Románia legyőzte Lengyelországot

A fejlődő román tenisz újabb nagy győzelméről számolhatunk be. Románia válogatott csapata 7:2 arányban győzte Lengyelország reprezentatív csapatát.

A NAC kerületi versenye e hó 11, 12, 13-án fog lefolyni. A meghívásokat a rendező egyesület már szept. is küldötte.

# 3

ÚJ FÜZET  
JELENT MEG

# ULLSTEIN

## SONDERHEFT SOROZATBAN

Wiener Küche (ihre Geheimnisse in 100 Rezepten) **35** lei  
Das essen die Kinder so gern (100 gyermek étel recept) **35** lei  
Servieren, Tranchieren, Anrichten — — — — — **35** lei

Kapható a Hegedüs Hirlapirodában

## Jsmét Bejan kapitány a bűnügyi osztály főnöke

A nagyváradi államrendőrség beléleletében mélyreható személyváltozások következtek be mára. Különösen nagy jelentőséggel bír a bűnügyi osztály átszervezése, amelynek élére Marcus István rendőrprefektus Bejan Jánost, a rendőrlégénység volt parancsnokát delegálta. Bejan kapitány neve nem ismeretlen azok előtt, akik a közelmúlt években a nagyváradi államrendőrségen megfordultak. — Bejan kapitány a legkritikusabb időben állott a bűnügyi osztály élén, ahol minden esetben igyekezett a polgárság és a hatóság közötti harmóniát megteremteni. Működésének ideje alatt számos modern újítást vitt bele a nyomozásba és sok titkosított bűnügy földerítése kizáróan az ő rátermettségének az eredménye.

Most, hogy újból átvette a bűnügyi osztály vezetését és irányítását, működésétől feleltes hatóságai rendkívül sokat várnak és remélnak.

Különben Anca Gratian kapitányt, a bűnügyi osztály eddigi főnökét a rendőrprefektus az első kerületi kapitányság vezetésével bízta meg. Wolf kapitányt pedig a velencei kerület élére nevezte ki.

Csütörtökön d. e. 11 órakor

**nagy matiné**

a Heyman szinkörben

Szinre kerül:

**A császár nevében**

Főszerepben: PUTTY LIA  
10 leies helyárak

Vásznakat, chiffonokat, schrolldamaszt eredeti gyári áron Leitner Márton Rt.-nél szerezhet be.

**Uj**

**motorkerékpár és bicikli raktáron**

Javításokat precízen legolcsóbban vállalom

**„Moto“ mechanic**

Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-u. 17

**Berkovitsné**

**ארתה כשרה  
vendéglője**

N. Iorga (Zöldfa)-u. 19

Izletes házikoszt

Mérsékelt abbonoma-árak

Diétás koszt is kapható

Kerthelyiség megnyílt

3617

## A járdára tessék!

Az új közlekedési rendelet főpróbája

Hétfőn délben új rend köszöntött ránk a korzón. Az új rendet egy rendelet szülte, amely az utcai forgalom szabályozására vonatkozik. A rendeletben nem arról van szó, hogy „Balra tarts, jobbra hajts”, nem is arról, hogy az igen tisztelt soffőr urak a forgalmasabb utvonalakon takarékoskodjanak a löerővel, tegyenek el belőle egy csekélységet országuti defekt idejére, nem is arról, hogy tyukszemirtásra a kerékpár pneumatikja alkalmatlan, nem is arról... de mit részletezzük tovább, Várád egy örízetlen pillanatban a nagyvárosok sorába avansált és a konszolidáció útján óvatos, tapogatózó léptekkel haladva, ugyan hol is kezdhetnénk a rendcsinálás munkáját, ha nem az utcai forgalom szabályozásánál. És itt sem fejjel a falnak! Szépen, lassan, lassan, kezdve a legprimitívebb járman, a gyerekokcsin. Mert itt kezdődött az utcai forgalom reformja. Emlékszünk, az első ilyen rendelet arról szólt, hogy a gyermekokcsinok hol szabad járni. No az csak egy véletlen, hogy itt kezdődött, mert például a rendőség még is fordíthatta volna a sorrendet, kezdhetné volna az autóval is és utoljára hagyta volna a gyermekokcsin, de végeredményben mindegy, hol kezd a rendőség a rendcsinálást, ha ez a rend a Széchenyitől a Royalig terjed. Mert most csakis erről van szó. Nem szabad többé ezen a forgalmas utszakason az uttesten járni, csak a gyalogjárón.

Erről szólt a rendelet, amelynek hétfőn volt a főpróbája.

Jól kiöltözött rendőrök szállották meg a déli korzó idején a gyalogjáró szélét és a rendeletről megfélemedezett embereket, urakat, hölgyeket, mindkét nembeli ifjuságot szelid kézlegyintéssel felterelték a gyalogjáróra. Természetesen a rencsinálásnak ez a debűje sok zökkenővel járt. (Ez alkalommal nem a kocsiut aszfaltján tátongó mély nyílások voltak a zökkenő okozói.)

A közönség megpróbálta a gyalogjárón való sétálást, de ugylát-szik, az első pillanatban még nem igen érezte annak előnyét, mert lépten-nyomon lekivánczolt régi megszokott sétat helyére, az uttestre. Így aztán újra meg újra felhangzott a rendőrök figyelmeztető szava:

— A járdára tessék! A járdára tessék!

Egy hosszú sor rendőr állott arccal a gyalogjáró felé a Széche-

nyitől a Royalig, egy hosszú sor civil állott a járdán szemközt a rendőrökkel, a kíváncsiak voltak ezek, akik hamarosan szórakozást találtak a rendcsinálás munkájában.

Mosolyogva integettek egy-egy telten az uttestre tévedt. Valóságos társasjáték keletkezett a korzón: rendőrök és közönség kint a bárány bent a farkast játszottak.

Különösen nagy sikerük volt közéletünk vezetőinek, akik bokros elfoglaltságuk mellett nem gondolhattak arra, hogy ma már csak a gyalogjárón szabad járni. Így például, mikor egy óra iel-

feltűnt Jacob József prefektus hatalmas atléta alakja az uttesten, a kíváncsiak egész tömege drukkolt, hogy a kötelességét teljesítő rendőr, hogyan fogja figyelmeztetni a megye első férfiát az új rendre. A prefektus mosolyogva vette tudomásul a szalutáló rendőr figyelmeztetését és maga is beállt a járdán-sétálók közé.

Természetesen viccek, tréfák gyorsan születtek a korzón.

A vicceknek, tréfáknak nagy sikerük volt, ami nem mondható az új rendeletről, amely a keskeny gyalogjárón mégis csak hering módjára szorítja össze a levegő és tavaszi napfény gondtalan örömei után vágyakozó közönséget.

## Egy évi fogházra ítélték a gyermeköléssel vádolt cselédlányt

Egy tanu szenzációs vallomása a feljelentő rágalmozó kijelentéséről

— Saját tudósítónktól —

Tavaly novemberben a Str. A. Treb. Laurian (Pereces)-utca egyik udvarának csatornájában egy csecsemő holttestét találták. A rendőség nyomozni kezdett, aminek eredményeképpen Horvát Erzsébet cselédlányt letartóztatták és azzal vádolták, hogy a csecsemő az övé volt és ő tette ki. Ma már harmadszor tárgyalta a törvényszék Constantinescutanácsa Horvát Erzsébet bűnpörét, az előző két tárgyaláson a vádlottat és a tanukat hallgatták ki.

A mai tárgyaláson Gerő Sándor dr. mondotta el törvényszéki orvosszakértői véleményét.

Triff Titus dr. védő kéri ezután Sauberer Ignác kereskedőnek tanuként való kihallgatását. Sauberer — mondja a védő — tud arról, hogy

**Szabó Miklós, aki a vádlottat feljelentette, mindenféle fenyegetésekkel próbált embereket rávenni arra, hogy a leány ellen valljanak.**

Sauberer Ignác kihallgatását el is rendeli a törvényszék.

Védő: Tud-e valamit arról, hogy a mikor Horvát Erzsébetet az ügyészség szabadlábra helyezte, Szabó Miklós azt mondotta valakinek, hogy azért engedték ki a leányt, mert

**Leitner, a leány gazdája lepénzelte a bíróságot?**

Tanu:

**Igen, tudok róla. Nekem mondotta Szabó Miklós!**

A tanasiu ügyész: **Vallja tanu úr a felelősséget azért a kijelentéséért, amely szerint neki Szabó Miklós azt mondotta, hogy azért engedték ki Horvát Erzsébetet, mert Leitner lefizette a bíróságot?**

Tanu (nyugodtan):

**Vállalom a felelősséget!**

En nyolc évig katona voltam és sohasem volt dolgom a bírósággal!

Ezután a perbeszédre került a sor.

Atanasiu ügyész fenntartja a vádat.

Triff Titus dr. védőbeszédében nyomatékosan rámutat arra, hogy azok a tanuk, akik a leányra terhelően vallottak, Szabó Miklós fenyegető fellépésének hatása alatt voltak. Ezzel szemben a leány gazdája és mások, akik ismerték, vallják, hogy a kérdéses időpont előtt nem is volt másállapotban.

A vádlott a végszó jogán felmentését kérte. A bíróság bünyönsnek mondotta ki a leányt gyermekölés büntetésében és ezért egy évi fogházra ítélte.

A vádlott nyugodtan fogadta az ítéletet. Csak ennyit mondott:

**— Fellebbezek, nem érzem magam bűnyösnek!**

Festékek, padlólackok, zománcfestékek, parkettkefék, falporolók stb. legolcsóbban

**STERN S. ENDRE-cégnél**  
Nic. Iorga (Zöldfa)-u. 10. 3540-1

## Kiépitik a vasutvonalat Nagyvárad—Craiova közt

Az „Universul“ legutóbbi számának első oldalán érdekes raj van arról a vasutvonalról, amelynek építését Nagyvárad—Craiova (az Öregát egyik legjelentősebb városa) közt most tervezi a kormány.

A vonal több száz kilométeres és nagy kerülő megtakarítását jelentené azok számára, akik az Ókirályság nyugati részére (amely a legdusabb gobonatermő vidék), akarnak utazni.

A vonal így halad: Nagyvá-

rad—Vaskóh—Halmágy—Brád—Déva—Livazsény—Bumbesti—Craiova. Tulajdonképpen tehát arról van szó, hogy kiépítsék a

1. vaskó—halmágyi;

2. brád—dévai és

3. livazsény—bumbesti-i szakaszokat, mert a vonal többi pontja közt van már vasut.

Hogy mikor valósul meg ez az érdekes és fontos terv, arról nem ír a bukaresti lap.

Ma 5, 7 és 9 órákor

premier

# A kárhozottak

a Heyman szinkörben

## Színház

### Heti műsor

Kedd este fél 9 órákor: Vasgyáros, színmű, Táray Ferenc felléptével. (B).

Szerda este fél 9 órákor: Aranyember, dráma, Táray Ferenc felléptével.

Csütörtök délután 5 órákor: Nótás kapitány.

Csütörtök este: Román előadás.

Péntek este fél 9 órákor: Csókról-csókra, operett újdonság. Utolsó B bérlet.)

Szombat délután fél 4 órákor: Cirkuszhercegnő.

Szombat este fél 9 órákor: Csókról-csókra. (C).

Vasárnap délután fél 3 órákor: Vasgyáros.

Vasárnap délután 5 órákor: Csókról-csókra.

Vasárnap este: Román előadás.

— Táray Ferenc ma este a Vasgyárosban lép fel. B bérlet 39. sz. Rajta kívül a darab főbb szerepeit G. Polgár Mariska, K. Szücs Irén, Gál Piri, míg a férfiak közül Kovács Imre, Horváth László, Stoil, Tompos és Kornai játsszák.

— Aranyember Táray Ferenc, a budapesti Belvárosi színház művészeinek utolsó vendégléptével. Szerdán este fél 9 órákor az Aranyember címszerepében buszuzik Táray Ferenc.

— Nótás kapitány, mérsékelt helyárral. Csütörtökön délután 5 órai kezdettel újra a Nótás kapitány lesz műsoron Tompa Béla felléptével.

— A Csókról-csókra bemutatója. A színház operett együttes már teljesen elkészült ennek a világhírű szenzációs francia operett slágernek a próbáival. Ennek a kitűnő operettnek a színrehozása vetekedni fog siker és hatás tekintetében az ideai színházi szezon eddigi sláger operettjeivel.

— Cirkuszhercegnő, mérsékelt helyárral. Szombaton délután fél 4 órákor a diadalmas Cirkuszhercegnő szenzációs operett lesz műsoron Zöldhelyi Annával a címszerepben és az eddigi szereposztásban.

# Mi újság?

## A lei ma Zürichben: 315.—

BUDAPEST 315.—

### Zürichi nyitás

BERLIN	12315
NEW-YORK	519 75
LONDON	2524 50
PARIS	2036
MILANO	2852.50
BUDAPEST	9060
PRAGA	1540
BECS	7317 50

### Váradí árfolyamok

1927. május 31.

	Péna	Áru
Pengő	29	29'20
Dollár	167	169
Cseh korona	4'94	4'98
Svájci frank	32'15	32'25
Osztrák shilling	23'40	23'60
Francia frank	6'50	6'60
Angol font	812	817
Olasz lira	9'15	9'20

\* A megye parlamentje. Mint ismeretes, a belügyminisztérium mellett működő legfelsőbb közigazgatási tanács a megyei költségvetésen bizonyos változtatásokat eszközölt. Ezeket a változtatásokat a megyei közgyűlésnek tudomásul kell vennie és e célból ez év június 10-re összehívták a rendkívüli megyei közgyűlést. A rendkívüli közgyűlés napirendjén többek között alábbi tárgyak szerepelnek: két új község létesítése, az élesdi járásbírórság részére építendő ház jóváhagyása, dr. Gál Pál, Vasca György, Sabin Antal és Drimba Sándor tanácsstagok lemondása, valamint Vuruclas Péter és Chis György tanácsstagok összeférhetetlenségi ügye.

### Egy éj Berlinben

\* A Biharmegyei és Nagyváradí Orvos- Gyógyász és Természettudományos Egyesület június 10-én, szerdán délután 6 órákor a Zsidó lyceum dísztermében szakülést tart. Tárgy: Dr. Klein Jenő előadása a tüdőtuberkulózis korai diagnózisáról.

### A METROPOLIS a legnagyobb!

\* Megint csak tíz kilós csomagot vesznek fel. Hónapokon keresztül harcoltak az ország kereskedelmi testületei az ellen a rendelet ellen, amely eltiltotta a tíz kilónál nehezebb postacsomagok felvételét. Az akció eredménnyel is járt, a súlyhatárt bizonyos csomagokra nézve felfemelték. Most azonban új rendeletet adott ki a postavezérgazgatóság és ebben a postacsomagok súlymaximumát újból 10 kilóban állapította meg, úgy, hogy máától már nem is vesznek fel nehezebb csomagokat, kivéve pénzeszládákat, amelyek legnagyobb súlya 50 kiló lehet.

### Egy éj Berlinben

### Egy éj Berlinben

\* Szélhámós hirdetési ügynök. A rendőrség letartóztatta Bokor István szélhámós fiatalembert, aki egész Erdélyben a Menetrend számára hirdetéseket gyűjtött. Nagyobb városok üzleteit, gyárait, vendéglőit és vállalatait kereste föl, ahol nagy összegeket inkasszált előlegképpen a Menetrend hirdetéseire. Természetesen senki nem bizta meg ilyen ügynökösködéssel. A rendőrség a személytírás alapján az alig másfél méter magas pufos fiatalembert könnyen fölismerte. Tegnap két detektív éppen akkor csípte el, amikor az irattáskájában a hamis megrendelések aktái között szemlélt tartott egy vendéglőben. A kolozsvári rendőrség megkeresésére Nagyváradról még a mai napon Kolozsvárra szállítják, a szélhámóst, aki a nagy erdélyi városokban közel 100,000 leit csalt ki különböző vállalatoktól hirdetések címén.

### Egy éj Berlinben

\* A frontarcosok a hősök ünnepén. A frontarcosok váradí kerületi szövetsége felhívja tagjait, hogy június 2-án, zászló alatt testületileg vonuljanak fel a hősök napja ünnepségére. Gyülekezés reggel 8 óra 30 perckor a kir. ítélő táblánál, ahonnan zárt sorokban mennek a gör. kel. katedrálisba tartandó istentiszteletra.

### A METROPOLIS a leghatalmasabb!

\* Nagyváradí román műkedvelők előadása. Csütörtökön, június másodikán, a Hősök Emléknapiján a nagyváradí román műkedvelő társulat előad a színházban két ismert román nemzeti tárgyú színdarabot. Az egyik a Curcanii (Gyalogos katonák), amelyet Grigore Ventura írt az 1877 évi orosz-török háború emlékére. A másik színdarab Paicea nu se trece (Itt nem mennek át), drámai költemény egy felvonásban; Corneliu Moldovanu és Mircea Radulescu írták az 1916-17 évi háborúról. Anastasiu Negulescu ny ezredes áll a műkedvelők élén. A következők szerepelnek: Bota György, Virgil Jonescu, P. Vanga, Teodorescu, A. Sorescu, Ceteras, V. Berlic, N. I. Bossie, Aurel Dinu, L. Jesifescu, V. Capris, C. Tanase, N. Timotei urak és M. Vanga, Florica Samarineanu, Negru, Craioveanu és L. Ranga urnök, illetve kisasszonyok. Jegyeket Vanga színházi ügynöksége és a Transilvania könyvkereskedés árusít.

Selyemfnyü pouplinok, cernagrenadinok, marocainek legdivatosabb kimintázásban, voileok, delainek legdivosabb választékban Leitner Mártonnal

POLA NEGRI szenzációs filmje

## A hazugság koronája

szállítás közben elvesztett és ezért kénytelen a

### Dorian Filmszínház

helyette egy másik szenzációs slágerfilmet játszani, melynek címe

## Lesz magam is az enyém...

Lilian Harvey-el

\* A hősök napja a temetőben. Június 2-ik napján, a hősök napja nemzeti ünnepén mindkét temetőben nagy ünnepségek lesznek. A Rulikovszky-uti temetőben Ciorogariu püspök, az olaszí temetőben dr. Freniu Valér püspök szenteli be a hősök sírját, míg a város nevében Tulbure polgármester, illetve dr. Vostinar főjegyző helyez el koszorút.

### A METROPOLIS világszenzáció!

\* Husiparosok ünnepi zárórája. Tekintettel a csütörtöki szigorított ünnepi zárórára, felhívjuk a közönség figyelmét, hogy husszükségletével előre már szerdán lássa el magát, mert csütörtökön a mézár-székek és hentes üzletek zárva lesznek. Tisztelettel a Husipari Szindikátus Elnöksége.

### A METROPOLIS a legszebb!

x Eisemann Mihály, a népszerű zeneszerzőnek két új műve jelent meg. Nem nősülök Charleston szövegét írta Harmath Imre, Holnap Vals-boston szövegét írta Harmath Imre. Kapható a Hegedüs Hirlapírodában.

### Egy éj Berlinben

z Molett hölgyek számára utólérhetetlen melltartó, gyomor és háskötő kombinációk rendelhetők egyéni termetre csakis Kováts Sándornénál. 1.

## Pölöskei

hölgyfodrász, Orsolya-zárda  
új kiszolgálási árak:

Ondolás	.. ..	20 lei
Hajmosás	.. ..	
Hajvágás	.. ..	
Manikür	.. ..	

315

## Butorok

Hálók, ebédők, különféle butorok, hencserok, matracok minden elfogadható árban eladó.

Hajlított székek gyári árban

Eladás nagyban és kicsinyben

Aleea Romei (Deák F.)-utca 2 L'oyd-kávéházzal szemben.

## Váradai fodrászmester zeneszerzői sikere

Marton József magyar nótái

Nem önkényes és nem is első megállapítás, hogy a nagyváradai iparosok tehetség tekintetében túlszárnyalták más nagy városok kézműveseit. És ez nem csupán a mesterségükben való elsőrangúságukra vonatkozik, ami századokon át száll generációkról-generációkra, de köztudomású, hogy a váradai iparos céhen kívül más területeken is kiváló. Voltak váradai társadalomnak igen értékes vezeterei, derék iparos emberek, akik a közéletben becsületességükkel, jó eszükkel, megbízhatóságukkal hazánosan szerepeltek. Akárhány emlegetett szónok vált ki közülük, nem egy művészi hajlamú váradai iparos tette ismertté a nevét. Kinek a tiszteletére ne volna méltó az a jóhirű asztalcsmester, akinek fényes publicista tolla az egész erdélyi magyar politikában értéket jelent?

És a szimpatikus Czibula mesteren kívül van még egy ismert költője is a nagyváradai iparosság-nak. Termő nótája: **Marton József**, a népszerű főutcai fodrász. Melegszerű dalköltő, akinek a nótáit régesrég és messze földön dalolják. Egy érző finom kedély, aki a beretva sercegésében, az oló csattogásában is zengő muzsikát hall.

Marton József, akinek évek előtt megjelent dalait minden cigánybanda játszotta s minden szerelmes kislány zongorázta, most új kottával lepte meg a magyar nóta barátait. Csinos füzetben három kedves dalt adott ki. Nagyon szép a *Ne irj nekem, megkapó és eredetiségével is feltűnő a koborgó szellő című kis dal, s pompás ritmusa van a csütörtökön este című lassu csárdásnak. A dalok egyes szövegét is maga a zeneszerző írta, aki sikerének igazán örülhet, mert már tegnap élénk tetszés közben muzsikáltak dalait a kávéházakban.*

## A SZERKESZTŐ ÜZENETE

**Erdeklődő.** Az illető irodalmi társaság döntésének időpontját még nem ismerjük. Annak idején majd közölni fogjuk.

**Hetedikes.** A futurizmus a mult hatóerejének megszüntetését követeli, hogy az emberek csak a jelennek s főleg a jövőnek éljenek. Az élet lényegét és célját a futuristák az örök változásban, a folytonos mozgásban látják. Az egyén életformájának a folytonos aktivitást tekintik, dicsőítik mindazt, ami nem megállás, hanem küzdelem. Költészetük módszere az egyes időrendben átélt motívumok gyors egymás mellé halmozása és ugráló asszociációk nyelvtani megkötések nélkül a történések folytonosságát az egymást követő infinitívusokkal éreztetve. — Képzőművészetükben is alkalmazták ezt a módszert és az időben átélt emlék képtöréseket egymás mellé festik a kép síkján. Másik céljuk a mozgás képzőművészeti demonstrálása oly módon, hogy a mozgó tetet az egymásután következő helyzetekben egymás mellett több képben ábrázolják.

**Schwarz Andor.** Chaplin címe: 1412. La Brea ave. Los Angeles, California.

# Mi történt a margittai szigurancán?

A volt szigurancá főnök a törvényszék előtt

Hivatalos hatalommal való visszaélés címén emelt vádat a királyi ügyész Dimitrievics Matei volt margittai szigurancafőnök ellen, aki ezidőszereint állásától fel van függesztve és aki ellen az a vád, hogy 1922. év májusában letartóztatta Fazekas András keéri lakost és azt súlyosan bántalmazta.

A büntetőtörvényszék Predovici-Kovács-tanácsa ma tárgyalta az ügyet. A vádat Petruc királyi ügyész és a pótmagánvádat dr. Rozvány Jenő ügyvéd képviselik.

A vádirat felolvasása után az elnök a vádlottat hallgatja ki.

Dimitrievics főnök hatalmas szál ember, nem érzi magát bűnösnek és elmondja, hogy a főszerelői hivatal útján értesült arról, hogy Keér községben titkos kommunista agitáció folyik. A nyomok Fazekashoz vezettek, akit letartóztattak és a lakásán rendezett házkutatás alkalmával tiltott röpiratokat talált. Fazekast, aki nem román állampolgár, többször áttette a határon, de mindannyiszor visszaszökött.

**Elnök:** Igaz-e, hogy mikor letartóztatta Fazekast, a cellában meztelenre vetkőztette és bántalmazta?

**Vádlott:** Nem igaz!

Az elnök életétárja Costa Florian és Appán Dumitru detektívek vallomását, akik igazolják, hogy jogos önvédelemből ütötte meg Fazekast.

Fazekas András 42 éves, keéri földműves az első tanu. Az elnöknek arra a kérdésére, milyen állampolgár, azt mondja, hogy még nem tudja, mert Magyarországból visszatértek, itt még nem kapta meg az állampolgárságot. Szülei 1898. óta laknak Keéren.

Ezután bőbeszédűen előadja, hogy 1922-ben a nép delegátusnak választotta őt a földosztáshoz. — Akkor lépett életbe az agrárreform, amely kilátásba helyezett minden szegény ember számára pár hold földet. A jegyző azonban azt mondta nincs agrártörvény, nincs föld és a szegénység ebbe nem tudott belenyugodni.

**Az elnök:** Azt mondja el, verte magát ez az ur?

**Tanu:** Rögtön arra is rátérek. A szegény emberek engem kértek meg, menjek az érdekükben Bukarestbe. A román tisztelendő ur csinált egy kérvényt, hetvenen írták alá. Mikor visszajöttem, akkor már hallottam, hogy a szigurancá keres, mert tizennégy vádpont szerint én veszedelmes kommunista vagyok. Én magamtól mentem másnap Margittára, igaz sok ember jött velem, hát nem bántottak. Másnap detektív jött értem, beementem bezártak és a szigurancá-

## Junius 6-án kezd meg működését az idegeneket ellenőrző bizottság

Az idegenek ellenőrzésére delegált bizottság az eredeti tervtől eltérően, nem junius 1-én, hanem csak junius 6-án kezd meg a revíziós munkálatokat. A munkaügyi kirendeltség Stefan Cel Mare (Tisza Kálmán)-téri hivatalos helyiségében.

Különbösen a jelentkezés utolsó napja ma volt és akik nem ad-

főnök megfenyegetett, hogy áttesz Magyarországra. El is vitték a határra, ott éjszaka átküldtek Magyarországra, ott elfogtak és visszaszabtak. Mikor visszajöttem, egyenesen Váradra jöttem, a vármegyei prefektus urhoz, ott adtak egy írást, hogy ne bántsanak. Azzal hazamentem, de újból lekaptak. Naplemente előtt a zárkában megjelent a főnök és kísérete botokkal.

**Ütöttek-verték addig, míg leestem a földre.**

**Az elnök:** Igaz, hogy maga megfogta a főnök torkát?

**Tanu:** Ugy éljek, nem igaz. (Derülttség.)

**Az elnök:** Pedig a jegyzőkönyvben az van.

**Tanu:** Ezután

**levetkőztettek a cellában és újból megverték.**

Másnap délig hevertem ott, akkor újból átkisértek a határon. Megint visszaszabtak. Mikor a főnök meg-

látott, kiabálni kezdett:

— Ha százszor visszajön, százszor visszaszabom.

**És hét napig zárva tartott élel-szomjan.**

Harmadszor is átcsúszott a határon, újból visszakerültem és akkor a váradai ügyészségen és a kolozsvári inspektorátusnál nyertem védelmet.

**Az elnök:** Találtak magánál kommunista röpiratokat?

**Tanu:** Csak az engedélyezett munkáslapokat.

Dimitrievics szigurancafőnök: Röpiratokat találtam, azonkívül egy levelet Cristescu bukaresti kommunistától, továbbá államilenyes röpiratokat. Megállapítottam hogy Fazekas kommunista futár.

**Dr. Rozvány főmagánvádló:** A dossziéból megállapítható, hogy a házkutatás alkalmával A Munkás és a Lupta Socialist című hatóságilag engedélyezett lapokat találtak csak.

Lapzártakor a tárgyalás folyik.

## Egyházejedelmi jogokat kapott a pápától Mayer apostoli kormányzó

A püspöki aulából nyert értesülésünk szerint a bukaresti pápai nuncius útján megérkezett Váradra az a pápai kilátalmazás, amelynek értelmében Mayer Antal apostoli kormányzó lelkiakban és anyagiakban, mint egyházejedelem intézkedhetik.

Ezzel a felhatalmazással Mayer kanonoknak ugyanazokat a jogokat adta meg a pápa, mint Bjelik püspöknek adott apostoli kormányzói kinevezése alkalmával.

## Két váradai vonat siklott ki ugyanannál az elromlott váltónál

Vasárnap délután a bukaresti expresszvonat több mint ötórás késéssel futott be a nagyváradai pályaudvarra.

A késés okáról különböző fantasztikus hírek terjedtek el, de hivatalos helyeken semmi határozott felvilágosítást nem lehetett kapni, míg végre a késő esti órákban megjelent a CFR. bukaresti igazgatóságának következő hivatalos jelentése:

Vasárnap délelőtt a Bukarest-Nagyvárad közötti vasútvonal Matei Basarabe állomásán kisiklott a gyorsvonat két kocsija. Egy vasúti kocsi fel is borult. Az ijedtségen kívül az utasoknak nem történt

bajuk. Hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt, a pályőr éberségén mulott. Az őrszervelet, hogy a váltó el van romolva és vészjelzővel figyelmeztette a vezetőt, aki fékezett, de a mozgásban levő vonat balesetét már nem tudta teljesen elhárítani.

Ugyanczen a helyen később a bukaresti expressz is kisiklott, négy kocsi felborult, bár a mozdonyvezető a legnagyobb óvatossággal igyekezett átvezetni a vonatot a veszélyes területen.

## Gábor Andor, a kiváló humorista író munkái:

Cyclámen	1501
Doktor Senki	1407
Dollár papa	1362
Halottak arcán	1063
Harminchárom	1381
Hatalmas vadász	1424
Hét pillangó	1458
Jaj a feleségem	1425
Kanári	1443
Kozákok	1497
Majd a Vica	1518

**Olvashatók a Hegedűs Hirlapiroda kölcsönkönyvtárából**

## Trieszli kávévásár

## Aszódinál

## Sas-palota

1 kl. Cuba-kávé I. 120.—  
 1 kl. Cuba-kávé II. 145.—  
 1 kl. gyöngykávé I. 160.—  
 1 kl. Maragucci I. 200.—  
 1 kl. pörkölt kávé 140.—  
 Kávéfőzőknek szultán,  
 mocca és valódi török kávé  
 kilója Lei 180.—

A kávék olcsóbbak lettek

Kocka és kristálycukor

2732-2. Lei 36 - 39.—

## PLANTOL

a legjobb növény-ételszir  
 tiszta, egészséges és

## SZAPORA.

Kapható 1/4 és 1/2 kilogramos koc-  
 kákban. Előírtatott FUCHS BEN-  
 JAMIN oradeai főrabbi ur fel-  
 ügyelete alatt a Fabrica Phoenix  
 S. A. R. Bucuresti cégnél.

Oradeai képviselő:

## Fischer Emil

Parcul Stefan Cel Mare 11.  
 (volt Tisza Kálmán)-tér  
 3053 Telefon: 962.

## Motorkerékpárosok

## szakkönyve

megérkezett. Ara: 145.— Lei.

Solföröknek:

## Az automobil

(Mihály Dénes) Ara: 275.— Lei

Kapható Hegedüs Hirlapirodában

## APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastagabb betű 8 lei. A legkisebb apróhirdetés (10 szóig) 40 lei. Allástkeresőknek 50% engedmény. »Cím a kiadóban« jelzésére külön 10 lej fizetendő. Címek után érdeklődők jegyezzék fel a hirdetés mellett álló kis számot és kérdezősködésnél hivatkozzanak arra

## LEVELEZÉS

HÖLGYEIM. Valódi selyem ha-  
 risnya, kevés selettal 168.— Ker-  
 tészénél, Avram Jancu (Kos-  
 suth) utca 2. 2998

BOLDOGSAGOM! Sajnos, bu-  
 csucsök nélkül kellett elválnunk,  
 de siess, hogy kamatostul tudjuk  
 egymásnak megadni. Vár és csókol  
 csak a tied. 927

FIATAL urinő abszolút intelli-  
 gens uriember állandó ismeretsé-  
 gét keresi. „Tartós barátság” je-  
 ligére. 928

## LAKÁS

TÖBB csinos egy ágyas butoro-  
 zot szoba, központban azonnalra  
 világítás, kiszolgálással együtt, ha-  
 vi 1500 leiert kiadó. Bővebbet  
 „Metropol” szálloda portásánál.

KIADÓ négyszobás modern ia-  
 kás, Mária királyné (Bémer) tér  
 közelében, azonnal beköltözhető.  
 Cím a kiadóban. 922

ELEGANSAN butorozott szoba  
 fürdőszobával kiadó. Jorga Mik-  
 lós (Zöldfa) utca 5. 2. emelet 1. 934

KERESEK két szoba, konyhás  
 lakást, lehetőleg központban  
 „24000 lei jelígre kiadóba. 930

## ADÁS-VÉTEL

JEGSZEKRENYEK egy és két-  
 ajtósok eladók. Tace Jonescu (Kö-  
 rös) utca 5. 936

TELJESEN jó fürdőkád eladó.  
 Megtekinthető: Dorobantilor (Ru-  
 likovszky) ut 16. I. em. 931

KERTI butorok, jó állapotban,  
 sürgősen megvételre kerestetnek.  
 Cimeket a kiadóba. 933

BUTOROK rendkívüli árleszálli-  
 tással kaphatók Steinernél, Avram  
 Jancu (Kossuth) utca, Sas-palota  
 pinchehelyiségben. 3479

HASZNALT üzemképes állapot-  
 ban levő Ford kocsit, olcsón eladó.  
 Velocitas garage, Ciorogariu püs-  
 pök (Uri) utca 14. Telefon 1003.  
 938

PERZSA vagy bármily szőnye-  
 gek javítását, molytalánítását. —  
 Szmirna és perzsa készítményt ol-  
 csón vállalom. Balla, Károly herceg  
 (Szilágyi Dezső) utca 29. 938

## ALKALMAZÁS

VOLT postatisztviselő bármily-  
 en irodai állást elfoglal, vagy  
 könnyebb gyári munkára is vállal-  
 kozik. Cimeket a kiadóba kérünk.

MINDENES szakácsnét azon-  
 nalra vidékre keresek. Delavran-  
 cea (Ritoók Zsigmond) utca 33-a.  
 1—lél 3-ig. 919

NÉMET nevelő, zongorázni is  
 tudó, a délutáni órákra felvétetik.  
 Kohn Jenőné, Palace szálloda III.  
 emelet. 929

NÉMETÜL és zongorázni tudó  
 nevelő a délutáni órákra felvé-  
 tetik. Kohn Jenőné, Hotel Palace,  
 III. em. 939

BÁRMILYEN alkalmazást elvál-  
 tal hadirokkant. Harpuder, Victo-  
 riei (Kolozsvári) utca 43. 786

KERESEK egy mindenest azon-  
 nalra. Berkes, Cantemir (Beöthy  
 Ödön) utca 29.

Törvény által előirt

## Napló és Leltár könyvek

kaphatók **Mégay és László** papirkereskedésében  
 Telefon: 623

Telefon: 623

## INGATLAN

ELADÓ betegség miatt egy  
 gazdálkodásra igen alkalmas ház,  
 másodosztályu vendéglővel, há-  
 rom szoba, konyha, éléskamra, is-  
 talló 15 darab tehénre, sertéshiz-  
 lalda, nagy pince, udvar és 1180 □  
 konyhakert. Cím a kiadóban. 905

VENNÉK 3—4 szobás kis ma-  
 gánházat, azonnal beköltözhető  
 lakással, központ közelében. Elad-  
 nám központban levő négy szobás  
 modern lakásomat. Ügynökkel nem  
 tárgyalok. Tulajdonosok irjanak  
 „Házvevő” jelígre a Hegedüs hir-  
 lapirodába. 912

## KÜLÖNFÉLÉK

SZEPEN mosok, vasalok, há-  
 zakhoz ajánlkozom. Decebal (Vi-  
 téz) utca 25. Nagyné. 863

25 lei elsőrendű 4 fogásos ebéd,  
 Vlahuta (Szent János) utca 82. 935

ÜZLETI könyveknek új törvény  
 szerinti felfektetését vállalja fő-  
 könyvelő. Cimek „Főkönyvelő”  
 jelígre Hegedüs hirlapirodába ké-  
 retnek. 932

## Üzlethelyiség

Nicolae Iorga (Zöldfa) utca legfor-  
 galmasabb helyén, minden szak-  
 mára alkalmas, **Kiadó.**

Cím a kiadóban 3664

ÜZLETHELYISÉG forgalmas  
 helyen irodának is alkalmas a g.  
 1-re kiadó. Értekezni: Vlahuta  
 (Szent János) utca 7-a. háztulajdo-  
 nosnál. 940

SZALAGCSIPKÉVEL díszített  
 függöny, zsebkendő és kezlyütar-  
 tók, színes himzésű kertifelszere-  
 lés, raffiából himzett szőnyeg, him-  
 zett ruha és kalapdiszek, könnyen  
 készíthető lenge modern stílusú  
 üllvitázsok, horgolt zsebkendő-  
 széleket, gyapju himzésű matyó-  
 párnák, vertcsipkeszerű asztalteri-  
 tők mintáját találja a Tünderujjak  
 májusi számában 60 leiert. Kapha-  
 tó a Hegedüs hirlapirodában. 828-3

x Hencserek részletre Mansber-  
 gernél, Bul. Reg. Ferdinand 17.

Sonnenfeld Adolf rt. Oradea



Diata Regina Maria  
 (Bémer-tér) 3 szám

1-én kezdődik meg az  
**olcsó**  
 levélpapír vásár  
 a SONNENFELD papírüzletben